

Este de două ori în septembra: Joi-a și
Dominecă; era cându va pretinde im-
portanța materiei, va fi de trei său
de patru ori în septembra.

Pretiul de prenumeratiune,
pentru Austria:
pe anu întregu ..... 8 fl. v. a.
„ diuometate de anu ..... 4 fl. v. a.
„ patrarin ..... 2 fl. v. a.
pentru România și strainitate:
„ anu întregu ..... 12 fl. v. a.
„ diuometate de anu ..... 6 fl. v. a.

ALBINA

Éta scurtală anunță, ce primirăm de la dreptul din Franzensbad:

Ieri, luni în 2 augustu n., după 5 ore, reposă aici, după un morbă mai indelungată de sânge și de peptu, fără însă a fi jecută mai multă de către o dia, în alu 61 anu alu vietiei Sale:

Excelența Sa, Arhiepiscopulu Bucovinei,

TEOFILU BENDELLA,

de la 13 noiembrie 1873 metropolită, prin potestatea lumésca constituită, alu bisericei ortodoxe din Austria cislaitana, consiliariu actualu intiu alu MSale, membru alu Casei de susu, mai nainte în deferele rondu deputatul la senatul imperiale, etc. etc. — Remasitile sale pamentesci mercuri séră se spadara la Cernauti. —

Va se dica, scirea telegrafica, de care amintirăm în fruntea nrului precedent, se adveresce; dorerea și doiala se renoiesce în familiu națiunii noastre, — și acestu pacaru amaru avendu noi a-lu gol!

Ne aflăm în epocă cercetărilor celor mai grele; — și le sustinemem tōte cu barbatia, pentru ca ceriul să ne afle demni de scapare și emancipare!

Parintele Bendella — amicu vechiu alu nostru, nu ni a fost nici o data barbatul sperantelor mari, dar — prin onorabilitatea și buna-crescere sa civile și religionaria ni-a inspirat mangaiere și linisire — intru atâtă, că — reul sub sceptrul seu ierarhicu nu va progresă ca să ea de asupra în biserică și să cutropescă morală și să intunece sublimă chiamare a religiunii. De aci este, că am fi dorit din profundul animei noastre romane și crestine, ca — parintele Bendella să mai fie traitu și aperatu scaunul seu de corupție modernă de susu, să mai fie traitu inca multi ani, măcar pana cându ceriul să ar fi indurat a-si termină greuă cercare cu bietele poporă de sub stepanirea Austro-magiară, să pana cându degetul provindintei ni-ar fi aratat pre Moise, carele să ne conduca din robia Egipetului!

Dar — asi se vede, că scaunul arhiepiscopal metropolitanu alu Bucovinei, creiatu în biserică fără scirea și învoirea bisericei, prin mana violente și spre scopuri profane, — nu se bucura de binecuvantarea Ceriului!

Parintele Bendella, suntemu convinsu că — n'a avutu parte la profanarea scaunului episcopal alu Bucovinei; densulu a fost, carele la 1862, în fruntea coloru mai distinsi barbati ai Bucovinei, a subscrisu petitiunea comună a Romanilor pentru restaurarea vechiei metropoli romane din Transilvania pe sém'a tuturor Romanilor din Monarchia.

*Odnăsca-lu Ddieu cu dreptii!
In eternu amintirea lui!!*

Éta să o scurta schită biografică a ilustrului reposat:

Teofilu Bendella a fost nascutu în Cernauti la anulu 1814, de parinti Moldoveni; și a facut studiele în locul nascerei și la Universitatea din Viena, la 1836 a intrat în manastirea Dragomirna, apoi ca atare și-a completat studiile, fiindu la 1837 sanctu de iereu; la 1839 a fost numit prefectu de studia în Seminariul diecesanu; apoi a urmat după acésta igumenu, petrecându 12 ani în manastire. La 1857 elu a fost naintat de archimandritu și ca atare de membru alu consistoriului; nu multă după aceea denumit Vicariu episcopal, ér la 1872, după moarte lui Hacman, administratore diecesanu, pana la alegerea sa de episcopu, resp. arhiepiscopu, în 13 noiembrie 1873, fiind consacratu la metropolita romana din Sibiu. Reposatul de la 1861 încep, de repetate ori a fost membru alu Dietei Bucovinei și alu Senatului imperial. Caracteristicu pentru densulu a fost, că — desii nu a tenu multă la vr'o nationalitate, chiar și pre sine nu s'a aratat romanu zelosu, totusi tare a iubitu firea cea sincera și domola a Romanului și — n'a potutu suferi siretă și teraturele Rutenilor. Cu nnu cuventu Reposatul a fost omu bunu, dreptu, sinceru; ér mai prăsusu de tōte — creditiosu servitoriu alu altariubui. —

Budapest, în 7 augustu n. 1875.

In momentul, cându tōta lumea, ale cărei vederi se atinentă asupra Orientului, specialmente asupra rescolei din Herzegovina, asupra miscării spiritelor la întregu poporului sudo-slavu și asupra caletoriei — fără veste a Domnitorului Sierbie la Viena, — dicemt tōta acésta lume se asteptă, ca să vădă pre jenele principale Milanu, conforme dorintelor comuni și traditionali — intindindu cu resoluție și energie mană după cunun'a de laurii: în acel moment fără electricu respondi positivă scire, despre logodn'a sa în Viena!

Principalele Milanu de Serbia, joi a trecut la 7 ore, cu tōta pompă și-incredintă siesi de socii pre o nepotă — cum se dice, a principilor moldoveni

Morussi și Sturza, după tata muscală și rudită cu principale cancelarii alu Rusiei Gortschakoff, Natalia Checico (Keczko,) crescută ca orfana în Odessa, acum abia de 16 ani, a cărei frumusetea bruna, bine desvoltată și vivace, dar mai vertosu diestrea de siesse millione ruble — tare se laudă!

Va se dica: pana ună altă, principalele Milanu, în locu de laurii și-a intinsu mană după comun'a de Mirtha, și — spre scopulu acestă a alesu Austria și Viena, a cărei stereotipa devisa în Istoria trecutului e, că — pre cându Regii și poporale sangeră și se sfasia, „tu felix Austria nube!“

Austria, adeca Cas'a domnitoria austriaca a devenit mare și puterica — prin casatorie: de ce voiniculu Domni-

toriu alu Serbiei — să nu incerce să elu a deveni mare, pre acésta cale — asternuta cu flori, mai bine decătu — a-si espune scumpă vietă și dulcea stepanire risicului unui resbelu, pe ascultul sabie!

Minunate sunt căile, prin cari se croiesc și desvăluă sortile poporului!

Eră pe la 1869, cându — tōta lumea romana din Oriente și-așteptă consolidarea și salvarea dela Carolu de Hohenzollern, în ale căruia mană votul publicu depusese sōrtea națiunii, în cea mai firma credintă, că — densulu, in conformitate cu dorintă comuna, se va pune in fruntea miscării naționale — spre ajungea scopului celui mare!

Pana și noi Romanii cei din cōci, vediindu torrentele, lăvin'a dualistica magiara, ce se pornește asupra-ne pentru de a ne cotropi naționalitate, mai verosu prin detragerea mediocelor de cultura, — ni atentiseram ochii spre nouă steauă ce se redicase pe orizontele posomoritu alu romanismului și începușe a luci atâtă de frumosu.

Mari și multă erau speranțele noastre: dar ele tienura curată numai pana cându „mirele României“ returnă din caleatoriă sa în Apusu, pre carea lumea romana o credea întreprinse întru interesul marilor afaceri, doriri și aspirații ale națiunii, — returnă cu o alta miră, Dómna buna și frumosă, dar — și-a decătu — Romania!

In data au disparutu ilușunile fantastice și speranțele sanguinice, și — pote că destinele națiunii romane să fie conduse și să se desvolte pre — alta cale, dōra mai secură, mai buna: atâtă este inse neneagabile, că — intuiașmulu și essalatiunea naționale a perită din sinulu națiunii romane!

Astfelu fiindu, nu ne prinde mirare de feliu că — pre cându multimea de contrari ai miscamintelor naționale din Oriente — nu-si poate ascunde placută suprindere ce i fece logodn'a principelui Milani; precandu foile acestorui contrari aducu telegramme din Belgradul Serbiei, despre nemarginită, essalată bucuria, ce să fie produsu scirea acestei logodne acolo și despre preparatiunile ce se facu pentru primirea in triumfu a junelui domnitoru la returnarea sa în capitală și resedintă sa: pe de altă parte foile slave de o data se arăta posomorite și reu inselate în speranțele loru facia de persoană lui Milani! Este curată casi cându prin acésta logodna și casatoriu, — ce s'a decisu a se tienă în lună lui noiembrie, tōte speranțele și planurile și aspirații naționale s'ar fi prefăcutu în nemică!

De unde, cum, pe ce temeu vine acésta? — Cine ar scă să spuna cu certitudine! Adeverul faptecu însă e — și-a.

Noi am fi socotit, că — acésta logodna și chiar urmandă casatorie, n'ar fi tocmai necesariment actu de lapidare de interesele și justelele aspirații ale aceloră, cari și-au incrediutu viitorul, și-au pusu cele mai scumpe speranțe ale vietii și existenței, în manele principelui.

Noi si acuma tienem, că — este posibile, ba dōra chiar probabil, ca interesele Serbiei nu numai să nu fie abandonate, ci — mai vertosu tienute în vedere la acésta logodna și casatorie: lumea slava însă — pare chiar convinsa, că nu mai are a se astepta la nici unu bine de la principalele Milanu, în cătu pentru cauza cea mare slava în Orient, —

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondenti ai nostri, și de la dreptul Redactiune Stationgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă și corespondențele, ce privesc Redactiunea, administratiunea său speditură; căre vor fi nefrante, nuse vor primi, éra cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunțe și alte comunicări de interes privat — se responde că 7 cr. pe linie; repetările se facu cu pretiu sădiu. Pretiul timbrul căte 50 cr. pentru una data se anticipă.

si că slavii crestini, rescolati in Herzegovina, au să sentă acésta cei d'antai — forte amaru! —

Despre rescol'a din Herzegovina — amicii Turcilor, nemții și maghiari nostri, mereu pretind că ar fi aproape de a se stinge; ér unele depesă din părți turcesci anunță, că — in cele mai multe loviri partiali, că avura locu pana acum, totu ostirile turcesci ar fi invinsu. Numerulu mortilor în aceste loviri, după datele ce se publică de un'a si de alt'a parte, déjà trece peste sute.

Scirile din foile amice crestinilor rescolati — tocmai din contra anunță, cumca rescol'a cresce și ocupă terenul pre fie-care dia; cumca dejă a începutu a-i veni ajutoriu prin numerosi voluntari, ce senguratici, precum și în legiuni său cete, trecu din Montenegro și Dalmatia în taberele rescolei.

In labirintul de contradiceri dintr'un'a si alt'a parte, un'a nōa ni se pare forte de mare importantia, aceea că — ambele părți anunță, cumca rescolatii tienu imprejuratu orasului turcescu Trebigne și juru imprejururi au perjolit satul turcesc. Aci dăra foră tōta indoel'a rescolatii sunt superiori. —

Scandalosu și adverat testimoniu de paupertate pentru Europa crestină și civilă, specialmente pentru stepani și căpătării se mandresc cu misiuni umanitare și culturale, este proclamatiunea din 23 iuliu a lui Dervisiu pasă din Bosnia, că plenipotenarii alu sultanului, către poporale Turciei.

Intregu actul se cuprinde din mandatele cele mai absurde și infame. Intr-altele se demand rugății pre totă biserică pentru învingerea sultanului și a guvernului său tiiran; ér mohamedanilor — tuturor pon' la colu din urma, se dă absolutul dreptu, dă apucă și a terăi naintea stepanirei pre veri-care crestinu, asupra căruia ar avea vr'o suspiciune! — in fine pune pedepsă perdere de capu pentru fie-care crestinu, care ar dă ori-e ajutoriu său adaptostu vre-unui rescolatul!

Si asupra acestui actu barbaru și bestiale — domnii civilisatori de poporă și nostri — parte trecu cu tacere, parte si-pronuncia deadreptulu placerea! —

Adunarea națională franceză din Versalia, mercur'a trecută în 4 aug. tienă ultimă siedintă, și apoi se prorogă până la 4 noiembrie. Ea, potem dice, că a votat și regulat tōte afacerile căte s'au afătu de mare interesu si de urgență, pentru d'a constitui Republică pre base conservativă. Mai avea numai să aléga pre cei 75 senatori ce cǎdu în competență ei și — poate să se duca cu Ddieu pentru totu de a un'a si să redēe poporului dreptulu ce i compete, dă se pronuncă prin nouă alegeri asupra vointiei sale suverane incătu pentru viitoru.

Ei, dar majoritatea acestei adunări — pré bine scă că — după cum stau astăzi lucrurile, nu va mai fi alăsa și pusă la potere, si de aci vine, că — cane canesc vr' să se tienă la potere, căto de lungu numai să pote, pentru ca — dōra evenimentele i voru veni intru ajutoriu, să-i înlesnească stepanirea și pre viitoru!

Este lucru fresc; căci acei omeni n'au altu sentiu de patriotismu, decătu alu domnii loru; unde acésta incăta, ei se consideră de nimiciti!

Pana acolo a ajunsu astădi acestu asurisit de particularismu, incătu chiar nici francesii nu mai sunt in stare de a se emancipa din ghiarele lui talharescu. Si de aci este, că — pana și în Franța, ceea-ce se numesc „monarchia“ și „monarchistă“, este identic cu — ultramontanu, reactionariu, aristocrat; pre cāndu totu acolo sub „republică“ și „republicanu“ — intielegu: totu ce este adverat liberal, radical și democrat.

De aci este neinteligerea, intrigă confuziunea; de aci nerusinătraga traganarea cu disolvarea acestei adunări naționali. —

Congresul geografic universal s'a deschis în Parisu dominecă treoută, adeca la 1. iun., cu cea mai deosebită solemnitate, în sală "des Etats" din Tuilerie. Espusetiunea de obiecte geografice, etnografice și topografice — dejă se deschise cu 14 dile mai nainte. Dominea, mană, și poimane, este să se publică premiele decernate de juriu și să se tienă solemnitatea de încheiere.

De altminteră la acestu congresu vom reveni în nrului viitoru.

Alegerile pentru Dietă croată — până 5 s'a terminat. Partitul guvernului a cimitocmai astăză învingătoriu, cîstă aici la noi în Ungaria. Abia vîră 12 oponențiali s'a potut stracora, apoi și acești a pre diumetate unionisti reactionari, și pe diumetate naționali radicali.

Bucuria domnilor magiari este mare.

Budapesta, în 4 august 1875.

Capitala României, București, prin lege votată de corpurile legiuitorie și sancționată de Domnitorul, a fost autorizată a contrage un imprumut, amortisabil în 30 de ani prin tragere la sorti, de 8 milioane 900,000 lei noi, pentru acoperirea multor trebuințe urgente ale sale.

Municipalitatea spre scopul acestuia a deschis subscritione in București, pre dilele de la 15 până la 23 iulie, pentru emisiunea de 8900 de obligațiuni à 1000 lei, cu dobândă de 8 la sută și cu cursul de 90, ca de garanție pentru promulgării solvare a cuponelor și a cotiei de amortisare anuale — vinculându-un venit din accise de 790,000 lei pe fiecare anu.

Condițiile — este învederatu, că sunt foarte favorabile; totuși nici pe de parte nu atât de favorabile, precum erau acuți după cele acordate de parlamentul și regimul Ungariei la imprumutul ipotecar — numai pe cinci ani, de 153 milioane fl.

Ei bine, cu ce rezultat s'a plasat unul, cu ce celalaltu imprumut?

Imprumutul ipotecar al Ungariei, abia cu mare nevoie, după multe colindări prin Apusul Europei, s'a potut plasa la unu consorțiu de bancari din Viena și străinătate — în două diumetă, cu dobândă de căte 10 și 11 procente.

Imprumutul capitalei României, cu dobândă abia ceva puțină peste 7 la sută, în dilele de subscritioni in București, după ce spune o depoziție telegrafică, s'a acordat aproape de cinci ori, subscrindu-se în cota de 8,900,000, peste 41,000,000 de lei!

Ce va să dică acesta?

Două — la totu casulu: o dată că — sunt bani în tierra său în capitală și în altă parte — imprumutul capitolu se bucură de mare credit la capitaliști. (Precum din contra, apărătina din Ungaria dovedește că — nu sunt bani în tierra Ungariei, și că — astăzi tierra nu se bucură de bunu creditu la capitaliști din străinătate!)

Avendu în vedere experiența facuta la astăzi din urma operațiunii de creditu și mai scăndu si eclatantele succesu a rentei române de 5%, intrădeveru omulu nu scăde și se splice gravele denunțării și sfâșiatiorile de anima vaierări ale oponenției din România — încontra guvernului actualu și asupra pretinsei totale seraciri a Tierei românesci! Pentru că este faptă constată, cumca creditul publicu nici o dată decandu se pomenește — nu s'a arătat astăză de solidu și favorabile, cîstă chiar acuma, sub acestu guvern, alu, reacționei si tradării de tierra și astiune! .....

Unu capitlu din istoria erei noastre.

A fost pe la anul Domnului 1871/2, cîndu în cercurile domnilor preotindeni și așoptă, ba îci-colișă se discută chiar destul de aieve, cumca MSA, Imperatorul și Regele nostru, ca tutor al creditoru principelui Thurn și Taxis, s'ar fi sfidându în desordine cu banii, cu milioanele lassamentului și că — dlu Melchior Lonyay, min. comunu de finanțe, s'ar fi ingagiatu a scote pre MSA din perplesitate, pe care temeu apoi acestu demn barbatu ar fi ajunsu în fruntea regimului magiaru și s'ar fi redicatu la rangulu de Comite.

Destulu că — afacerea s'a regulatul pre contele Lonyay, cu casă bancarescă de Erlangen, și — faimetea despre acestu lucru au incetat a mai fi picantele pentru cercurile domnesci; er dlu conte Lonyay, devenit in fruntea stețanirii tîrcelorungarice, — bagătă basată pre meritele sale cele secrete, atât de porcesce a începutu a-si exploata pusetiunea, încătu pré curențu trebui să fie aruncat din scaunul său cu ruginie și — de atunci nu mai s'ar primitu la curte și naintea MSA!

Gazetele — pre acelu timp, cîndu înca cinismulu domnescu nu ajunsese la floră și ..... — firesc că s'a ferită a discute, ma chiar și a atinge astăză frumosă a facera.

Astăzi — ne surprinde faimă, că firmă Erlangen se prepară a începe procesu in contra contelui Lonyay, pentru daune suferite

prin solvirile său depositele ce a facutu acea firma, la amagirile lui Lonyay ca min. comunu de finanțe pre acelu timp.

Lucrul promite a fi foarte interesante și a redică unu colțiu alu velul ce acoperă moralitatea domnilor magiari de la potere; ér cestiu cea mare e, că — cara dintre ambelor parti va pati ruine cea mare!

Eta ce crede „Politik” din Praga in acesta privintia:

„Findu că, deca omulu mestecă la olalta 4 jadani, 2 armeni, 3 greci și 5 tigani, și din acesta mestecă face unu estrat, ésa = Lonyay, pre candu Erlangen este numai unu simplu „omu de finanțe,” — astăză siansele de renșita de ocamdata stau pe partea lui Lonyay.”

Ni încheiamu astăză notitia cu exprimarea convictionei noastre, că deca o data voru fi pestrecuti prin eră — liberale, constitutive, ce ne torturăde de 8 ani, și deca adverul si onorabilitatea istorica se va pună, a elucubră chiar din secretu adveratele fapte si medilice ale ómenilor ce intruduseră si condusera acestu timpu nefericitu de ispira, — lumea va trebui să stă uimită de nemoralitatea si ticaloșia ce se va descoperi! —

De invetitura si mangaiare poporului!

(„Solutum est socios habuisse malorum.”)

Lotriile publice oficiale — nu se facu numai poporului simplu, numai naționaliștilor nemagiari, asupră căror domnii stepanitori sunt atât de infuriati, ci déjà ele se aplică și propriile familie, domnilor si magiilor, indată ce astăză dan indemnă dănu fi ei de la potere — multiamici cu ei!

An disu si dicomu: lotri'a, tirant'a, barbar'a — incepă facia cu strainii si se termină — la ei sei. Domnii magiari vor să plateșă amară tôte nedreptățile si blasphematiile ce facu astăzi Romanilor.

Tocmai ceterim in „Egy. és MUje.” nr. 108, cum — pentru o mică bandă, in contra literaturii de renome Tóvölgyi Titus, facura esecutiunea cea mai foa crutiare, cuprinđindu mobilarul si efectele muierii sale — foa nici unu dreptu, pentru o restanță de dare după venit, carea nu există! ba in privința careia chiar se emanase resoluțione ministeriale că nu compete!

Dar numită făea — éta cum ii infere pe astăzi „lotri oficiale”:

„Acuma — pote se folosi aci altă expresiune, decătu procedura modernă lotrișca? Mai există in ministeriul financiilor unu picior de sentiu de onore, deca ar lasa nepedepărtatul de abus colosalu, esecutindu in contra particularilor sub scutul legii?”

„Apoi credeti că numai cu Tóvölgyi se intempla astăză? Dara, dara. Dece cutesa ei a procede asemenea in contra unui barbatu de renome, despre carele sciu, că n'o să lase lucrul foa satisfactiune, — dar ce vor fi facându in contra acelora, despre carei sciu că trebuie să rabde in tacere!”

„Dece acestea nu se vor curmă, ele voru readuce timpul stețanirii turcesci, unde desperatiunea poporului chiar domnă muscalului va afăro mai dulce de cătu cesa de astăzi!”

„... De aceea noi, in numele intregului popor contribuitoriu, rogăma pre concernintele ministru, ca să facă dispusetiunea in contra astfelui de apucature becheresci, si deca se să desploia poporulu prin ingrozitorile dări de milioane, celu pacinu să nu se despălia prin lotri oficiale!”

Nu noi, oponențialii naționali, „inamicii statului si ai naționalei magiare” — pronunciăm acesta agera sentinția asupra anarchicei stepaniri, ci — insisi patriotii magiari, amariti de astfelu de acts foa de lege, foa sufletu si foa Ddieu ; cu unu cuventu — bare.

O vorba ca de notitia si deslucire.

In colonele amab lei mame Gazeță din Brasovu, nescine, de buna séma o vulpe de ieușitul vechiul, vorbindu despre resultatul alegerilor pentru Dietă magiaru, nu pote la urma a nu — aduce a minte să de „Omulu,” de buna séma de acelu omu, carele prin activitatea sa asidua — nu lasa pre vechiul ieușitul să odihnește in pace pe laurii sei, ca „celu mai mare omu” alu trecutului, presinetului si — viitorului.

Intreba marele inteleptu si romanu — alu trecutului, presinetului si viitorului, că — unde este omulu? Ce s'a alesu din elu la alegeri?

Si apoi spune lumei sale, că — elu a cadiutu la Moravita!

Ce fumosu stă si mamei Gazeță, si mamei profetului alu ei, a se pune alaturi cu organele principale ale contrarilor de morte ai nostri, cu „Ellenor,” „Hon,” „P. Lloyd,” „M. Polgár” etc. etc. pentru dă ironisă o persoana romana de carea unică se temu domnii, precum pe tota diu'a se pote audă prin corcurile lor!

Celu pucinu acuma la betranetiele ei, dulcea nostra mama prin d'ald'aste apucature sublimi, intra și ea in societatea marilor domni!

Fie-i de bine, si — Ddieu să ni o tiens la multi ani!

De altminteră deca mai sunt domni la noi, cari n'audu său nu vedu din ale domnilor diuari si fapte — motivele si tendințele lor, éca ce ni spune despre acestea muscalescă „Viedomosti de Petropole.” Ea scrie într-unul dintre cele mai noue numere:

„Din tōtă se vede, că guvernul magiaru, după alu seu punctu de vedere, a pusu desclinită însemnatate pe aceea, ca fiecarele dintre conducătorii naționalităților, cu orice pretiu să fie trantită in cerculu seu electoral; acela pentru aceea, ca să pote bucină in lume, că opoziționile naționale definitivmente sunt restrante prin insisi ai lorur.”

Scim, am vediut, că — foile domnilor intrădeveru au bucină in tocmăi acestu triumf; apoi — ce să-i facem noi mamei si profetului ei din Brasovu, deca nebunii de domni — voru fi considerati si pre „omulu” de unu conducători alu cutarii naționalități!

Astăză se inițială si ei dan po facia ticaloșa — ómenii cei orbiti de patima! ! —

Gratz, la finea lui iuliu 1875.

(Rescol'a din Herzegovina. Dirigirea de trupe austriace spre frontieră Herzegovinei. Junii romani. Scrieri simpatice asupra Romanilor.) Intemplierile din Herzegovina au produsu mare iratiune si in orasul nostru, deosebitu in studenții slavi, cari s'e afa ai căză in rru de mai multe sute. In urmă unoru apeluri inflacarate, ce aparute in diariile dalmatine, serbe si croate, s'au formatu comitete

prin mai multe orasie sude-slavice, acaroru scopu este: ajutorarea Herzegovinenilor in luptă laoră contra barbarei semilune, ajutorarea sunme cu bani, arme, si prin organizarea de legioni de voluntari.

Precum se sună pre aici, avangardă unei legioni slovene, in carea să se afle mai multi studenti slavi din Gratz, ar fi pornită dejă către Herzegovina. In Dalmatia si Croatia inca se aduna bani, si se organiză legioni de voluntari. Ce să facă ómenii, privatii, si chiar junimea, in alu cărei peptu, pe langa tōtă blasphematiile timpulu si politicei moderne nu s'a stinsu focul vicii si alu umanității, — ce se facă, — candu cei de susu de la potere nu se misca, de cătu numai spre a inadusi semnamentele si aspirațiunile cele nobili! Trebuie să se ingrijeșă si poporale de — sine, de a se sprinji reciprocamente, de — „Selbsthilfe,” in tocmăi precum se ingrijeșă despotii si tiranii intre sine! Dar las' că o să vedem, ce se pusetiune va luă si inaltistul guvernului austriac facia cu aceste evenimente, ce — de sicur merita tōtă atentiu.

Tōtă scirile mai noastre constată, cumca insurecțiunea se latiese din dia in dia si că resbo-nici Montenegrini si Serbinii ardu cu nerabdare de dorul a intră in acțiune, spre a pune capetu despoticei domnii a unei rase asiatici barbare, căreia poporale Oriintelui au dă multamă, că nu suntu in cultură a aceea, de care se bucura poporele din Europa apusena.

In dilele acestea au plecatu d'aci o brigăta de infanteria si 2 batalioane de venatori, spre a intări corpulu de observație din Dalmatia spre Herzegovina. —

Onoratul publicu romanu i este cunoscutu, din reporturile de aici in „Albina,” cumca in urmă demonstratiunile dela finea lui aprilie, contra principelui bandit, Don Alfonso, s'a ordinat desființarea tuturor societăților de studenti din Gratz, ce s'a si intemplatu, fara ca să se fi cercetat lucrul mai antai, spre a se vedea, că cutare — șre a fost amestecata la acele demonstrații său? Intre societățile cu totulu nevinovate, s'a spusu că — este Societatea romana. Fostii membrii si desființarea ministeriului de interne, dar-pana astăzi — in contra asteptării cu buna credință, inca nici respunsu n'au primitu, precum peste totu inca n'a primitu respunsu nici unu dintre societățile căte au mai recursu. Pare-nică, că ministeriul si pre ocupatul său preoccupat de alte tenuite politice, si anume de germanișarea Bucovinei; astfelui — firesc că in de cursu de trei luni n'a gasitul tempu d'ă se ocupă si de basatele plansori ale unor civi academicici, ce-si pretindu dreptulu, garantat prin lege! Societățile naționale, ce urmarescu scopuri aproape numai literari, trebuie să se surfe pentru sburătaturele Burschenschafturilor nemțiesci; căci — intrădeveru — numai in unele de acestea s'au pregătit grandișele demonstrații contra marelui brigante spaniolu.

Societatea romana chiar atunci a trebuitu să se desființeze, cîndu aveau să se întreprindă unele lucruuri de mare importanță pentru densa, si cîndu membri erau mai activi in afacerile pure ale ei.

In luncile din urma a existenței si funcțiunile ei, s'au tenuetu urmatorele prelegeri mai însemnante:

„O luptă din secolul al XIV-lea in străinătatea Carpaților;” — disertație istorică de A. Diaconu.

„Respirațiunea plantelor,” — disertație fiziologică de I. Pana, supusă criticei de G. Ardeleanu.

„Concordia ca postamentu gloriosi române din trecut,” — discursu tenuetu de N. Enescu.

„Regenerare ori perire, consideratius asupra poporului romanu,” de A. Diaconu.

„Diferitele sisteme de telegrafului — Istorii a telegrafului in România; — Telegraful la România; — Urmele unui sistem de signalizare, de pre temporii Romanilor antici, incepând de la Dunare, peste Banat, pana in mediul Transilvaniei;” de A. Orescu.

„Căile ferate române, din punct de vedere strategic si tehnicu,” de locotenentele A. Diaconu.

„Romanii slavisati, din muntii orientali ai Moraviei;” — disertație originale, de A. Diaconu.

„Hrost si Boiantia, două comune dacoromâne din Carniola (Krain,) disertație originale, de A. Diaconu.

(Nota bene: Aceste două comune, încoate putin cunoscute publicului român din între Tisza si Marele Negru, sunt situate între muntii Uscochilor, cam 18—20 mile spre sudu de la Gratz, si locuite de Romanii, ce au emigrat aici din Serbia sau Bulgaria, pre timpul resbelelor turcesci. Ei si-au pastrat limbă si datinele cu multu mai bine de cătu Români din Istrăia, care sunt astăzi aproape cu totulu slavisati său italiinasi. — Autorele are de cugetu a publică in cunradu descrierea acestor două insule — atât de espuse, ale limbii daco-române.)

Inca ună.

Diairul de aici din Gratz, „Tagespost,” publică in foisiore a numerului 171, unu articolu dela baronul W. Kalchberg, in care se tractă despre Români in modu simpatice, foarte rar, descrinđindu-se unu mersu alu regimentului de infanteria romano-austriacu, Nr. 51, la anul 1827, dela Napoli peste Roma la Mantua. Scriotoriul, carele insusă a participat ca cadet la acelui mersu, ne spune ințre multe altele frumosă — despre Români in generalu si deosebitu despre eroici soldați români, că in Roma, acela au produsu cea mai buna si placuta impresiune, mai cu séma prin limbă si tipulu loru classicu, pre carele au pastrat dela Romanii antici — mai bine decătu chiar multi Italiani. Italianii adezori se fie strigatu prin comunele, prin cari treceau soldații români: „Ecco i veri Români!” („Ecă

tre! — lasandu dicemă acestu teren, să ne ocupăm de alte interese mai sanatosă și — aderatul ale poporului.

Terenul principal, ce — credemă că ni-a mai remasă, pe care fiescă-care mai pote dără a-să desfășără activitatea din poteri intru interesul binelui comun, este terenul *invențialmentului*. Să ne luminăm dără pe acestu teren unii pre altii — în modu, după cum cere insenatia cestiuinei, adeca „*sine ira et studio*,“ și foră de a detrage ori cui; dără nici partindu pre nimenea foră merită si dreptate.

Premiindu aceste, subser. sii intru interesul *invențialmentului nostru popularu* in generu, și mai cu séma intru alu *invențialmentului popularu* din muntii nostri — rogămu astă data pentru pucinu spaciu in colonele pretei *Albine*. —

In nrulu 27 din anula curinte, a aparutu in acestu stimabilu diuariu unu articolu datatu din Campeni, in care s'a descrisu starea *invențialmentului popularu* din muntii nostri.

In data apoi in nrulu 40 totu a acestei foi — a esitu unu altu articolu cu datulu totu din *Campeni*, in care unu domn G. M. se încercă, affirmative in interesul a'everului, a dă unele desfăcări năoue despre starea lucrului. — In articulul primu s'a disu, că *invențialmentul* a luat o porne spre mai bine, decădu Referintele scolare, emisau din si-nu consistoriului archidiecesanu din Sibiu, a cercetatu scolele din munti.

Din articulul — „*intru interesul aderurului*“ scrisu, se vede atâtă curatul, că d-lui G. M. nu i-a venit bine la socotela aducerea in concesitate a progresului observatul cu visitatiunea scolelor din munti prin esmisul consistoriului, și se ia in nome de reu, că — de ce nu s'au facutu cunoscute si alti individi, eari dără asemenea ar fi bine meritati pe terenul scolaru!

Noi cari conoscemu bine imprejurările, in trăcatu reflectămu domunul G. M. că numindu cineva's meritele cuiva, merite intru aderatul facute, nu detrage de locu altuia cu asemenei, său dără si mai mari merite, decătu — pote să aibă alta cause, pentru care nu se semte chiamatul ori indatoratul a le apriuui. —

In articulul primu s'a constatatu unu faptu, acum recente intemplatu — dără prin aceea nu s'a detrasu nimicu, din meritul acelor barbati, cari pana acumă, si si in prese contribușeu si sacrificia pentru acestu scopu atâtă de salutariu. Enumerarea tuturor meritelor cincigădele incepertulu *invențialmentului* mai nou, ar avé lipsa să fie coprinsa intr'u brosura speciala, ne'ncapendu ea in colonele, si asiă forte inguste ale unui diuariu romanu. Ar debui cu deosebire să amintim pre neuitiverul nostru pretore *L. Luchi* de sub absolutismu, caru populație din munti, si acum i pastredă o suvenire inpreunată cu cea mai profunda stima si multumita, pentru sacrificiile facute in interesul *invențialmentului*, pre care neuitabilu barbatu, de eram norocosi a-lu mai avé in medilooulu nostru, acum dără nu scrieamu despre scolele nostra *normali*, ci *reali* și *gimnasiali* din *Campeni*. Ar debui să amintim meritele protopopiloru nostri de ambe confesiunile din munti, mai incolu meritele unoru stimate personă dejă reposite, a căroru tractate despre *invențialmentul* din munti publicate in foi'a „*Amicul scolei*,“ si pana acumă ne incuragiadă si ne indemnă, a nu ne opri, ci a merge mai departe pre calea inceputa, — si in fine am debui să amintim meritele unoru barbati, cari astadi traiesc si ostensesc multu pe acesta cariera, barbati acăroru nume chiar in interesul causei, in timpuri asiă de fatali pre cum suntu cestea in cari traiu, nici nu pote fi consultu a le publică. Acestea servescă dreptu deslucre si manjarea domnului G. M. si pote si altora ce dora a'afă vatemati prin neglificarea in publicu a meritelor loru!

Să vedem, in cătu este acumă aderata, său basata banuie'la d-lui G. M. cu privire la cele comunicate in articulul primu, despre *invențialmentul* din classea prima a Campaniloru.

Numitulu d. *invențialmentului* — e dreptu, că este de mai multu timpu preotu, respective capelanu langa socrulu seu, dlu protopopu, si ca atare — placutu la poporu si la intelligentia; asemenea este dreptu, că a servit u parochu in mai multe comune, — este dreptu mai incolu că a fost mai multi ani si *invențialmentul* in *Campeni*; dar din acestea totu — nu este iertatul a deduce — merite cari nu sunt.

Multe sunt bune si frumosă in sine si in parte, foră ca să fie priiciose si resp. să coresponda in relatiune cu scopuri mai sublimi.

Ar fi tristu, si — de buna séma daunosu pentru cau'a nostra peste totu, deca intre grelele imprejurările de astadi, pentru ca să ni salvăm interesul *invențialmentului* poporului, facia de omeni ai nostri — nu ne-am poté progredi, de cătu esindu in publicu cu registru de slabitudini si peccate si invocandu opinionea publică ca să-si dñe veredictulu. Dece dlu G. M. nu cunoscă său nu voiesce a consideră treculul, apoi — este unu omu, unu particularu; va avé cau'a si interesul seu: să nu ne sileșca insa pre noi — a uită si a ig-

noră — cea-ce nu potemă si nu ni este iertat a face, pre cătu u vremu să simu tască de tradatorii ai sacralui interesu de cultura a poporului.

Noi, pe temeiul datelor positive, precă publicul de aici le conoșce, nu ne potemă impacă de felu cu citatele sale, pentru că nu potemă sterge din memori'a nostra si a publicului — motivele delaturării cestiuinei domnu din postulu *invențialmentului* de mai nainte, precum nici condițiunea sub care a fost densulu pusu de substitutu pre acestu anu in scaunulu *invențialmentului*. Iubitori, stimatori ai dsale si ai socrului D.Sale, voimă să-lu iubimă si să-lu stimămă, dar — nu pe contul *invențialmentului* poporului. Aci trebuie omu mai specialistu, mai cu alte calităti si pregatiri. Si noi asiă scimă, că acătă este judecat' si dorintă, ma chiar pretensiunea comună la noi.

Nu asiă dără din partialitate, reputațe său dusmania, cari sunt de parte de noi, — căci deca le am avé, am fi inspirat dura nume si cu dovedi positive intemplamentele trecutului, ci — intru interesul celu mare si realu alu scolei nostra, asteptămu publicarea de concursu pentru implinirea dura lega a postului de *invențialmentul* la classei 1., sperandu că vea. Consistoriu archidiecesanu nu va lasa să asteptămu lungu timpu indesertu!

Egoismul, interesul particularu — aci trebuie să ceda interesul celui mare comunu! —

In fine ne luăm libartate a atrage atentiuinea venerabilului Consistoriu archidiecesanu, precum si a spectaverului Inspectoratul de scole ca să veghiedie, nu cumva edificiul scolaru clăditu cu multe sacrificiie — să suferă vatemări, din sengurulu motivu, pentru ca o persoană asiă dicindu — cu silă sa traga lăsa de *invențialmentul*, de care — in tre paranteze fie disu, din punctu de vedere materialu n'are nici o lipsă!

Tienendu, că noi Romanii, tocmai pentru că atâtă de reu suntemu asupriti si nedreptatiti din fpartea strainului, in sinulu nostru cu statu mai curat la anima si devotati binelui comunu trebuie să simu, ne-am credintu detori a ni redică vocea — cu tota moderatiunea si crutiarea — in cestiuina *invențialmentului*, a nume a clasii prime din *Campeni* —

Mai multi inteligenți din locu

Lipova, in Banatu, 2. aug. n. 1875.

(*Essamene — modelu; — faime caracteistică ca consecinție a le alegorilor distilă!*) Avuramă erasi placere, a assistă in dielele de 27 si 28 iuliu n. la essamene in clăssile scolei romane a orasului acestuia, dar — ce essamene mangaietorie de suflete pentru totu romanulu si crestinulu aderatul! Dece orașenii nostri lipovani au ceva de ce cu dreptu cuvenutu potu să fie mandri, apoi — sunt scările si *invențialmentului* loru!

Si — că Présant'a Sa, dlu Eppu Ioan Metianu, cu ocazie a vediutei sale, laudă aceste scole eu pre cea din Radna si cu *invențialmentului* loru, si demandă *invențialmentului* de prin prejuru, ca la essamenele finali să se infaciiedie, pentru d'a vedé progresu si a inventație metodu, — acestea destepărata cu atâtă mai multu atentiuinea publică, in cătu interesarea său eminente si intre șpetii assistenti se afara vr'o 14 *invențialmentul* de pe la sate.

Essamenele se tienura sub conducerea d-lui referent scol. de la Consistoriul Aradului George Popa, barbatu de scola renomitu, si asiă progresulu ce dovedira baicitii si baicetele se constată in modu cătu mai solenu, prin cea mai competiente autoritate.

Multa lauda si reconoscinta seceră *invențialmentului* Tuducescu pentru lucrările ce esecutara disciplii sci in desemnu, apoi in altuire practice si peste totu in artea pomariei; si cea-ce pre langa acătă mai batea la ochi — fă, usiuretatea cu carea copilasii traduceau din cărtile loru, de pre limbă magiară si germană in cea romana. Class'a d-lui *invențialmentului* Tuducescu se dice a două elementare; dar — essamenele datu de scolarii sei ne covinse, că acătă cu tota sicuritate potu să trăca de adreptulu in primă clase a scolei civili.

Prim recognoscintia inse ce spimedă specialitatea zeulului si succesului unui d. doctente, de foliu nu am intentiunea de a detrage cătu de pucinu meritului celor alătri duoi dd. *invențialmentului* din class'a prima si cea pentru fete, cari cu tota demnitatea completa frumosulu tablou alu progresului instrucției poporali in Lipova

Cătă mangaiarea este astfelu de progresu — pentru parintii copilasiloru, si — cătă pentru anim'a fiecarui romanu, ce scie, sente, pricepe, că — numai in instructiune si progresu jace garantia unu viitorui naționale mai bunu de cătu presente!

Si acum — una de peste Muresiu, din cerculu noă vecinu, alu Radnei.

Tem'a discursului prin tōte locurile publice la noi si din colo e că *ospetariul* si resp. cofenariulu Zsigmondy, din Radna, ar fi trasu la judecata pe dñii Bodnár si Rozsa, ca cortesi de frunte si alesulu deputatu Biró Kálmán, la

alegere din 5 iuliu. Numitulu *ospetariu* cauta prin judecata o suma de 300 fl. si mai ceva, pentru mancările si beuturile ce a datu alegorilor candidatului liberal guvernamentalu Biró Kálmán, cum dice elu, la comandă numitilor duo domni — in numele si pre punga candidatului resp. alesului deputatu.

Ospetariul si-a presentat conta in data dupa alegere — dlui Biró, dar acătă — a negat că ar sei ceva de acătă istoria si a scosu afară pe bietulu saturatoru si adatoriu alu braviloru sei alegorii! Omulu apoi — firesce, ia la trei parale pre comandanții Rozsa si Bodnár; cel'a — negă si elu, casă Biro; Bodnár este mai de omenire si promite a dă diumitate; dar cofenariulu nu poate ierta nici unu crucieriu si alergă la adveratul si judecat'! Lucrul amenintă a doveni scandalosu si — dlu vice-comite Tabajdy, cortesiu cortesiloru, totu se frange, ca să compliu blamu!

Tocmai se sună, că si prin apotecariul Ternajgo din Radna, a fost recercatul ospetariul, se aibe nitica rabdare, că — la momentu nu se astă tocmai sumă de lipsă in pung'a aderatului detorasiu!

Eta deci, că — pre langa aceea că au calcatul pre facia legea domnii stepanitorii, pre langa aceea, că — au corruptu si domoralisatu poporul, acuma mai vreau să insile si pre bietulu ospetariu ce li-a credintu cuvenitul, esecutandu-li dispusetiunile !!

Er o ilustrație frumosă a caracterului stepaniriei de astazi a tierii. —

Sibiu, in iuliu 1875.

In diuariulu „Osten“ din Viena, decurându aparutu o corespondință sub titulu: „O voci din Transilvania“, datata din Sibiu si semnată cu „Ptr.“ Credu a fi in interesul nostru peste totu să ajunga acătă corespondință a fi cedită de Romani peste totu; de aceea vinu a rogă on. Redact. se binevoiesc a dă locu in pretiuit'a „Albina“ acelui corespondintă traduse, si de urmatorulu cunprinsu:

„Naturam si furca expellas, tamen usque redibit“ — trebuie să esclamămu, candu vedem atitudinea cu care se tiene guvernul magiaru facia de poporul romanu din Ungaria si Transilvania. Nu potemă intielege nici de cătu, cum corifeii poporului magiaru nu vreau să pricope, că e in interesul comunu, ca ambe aceste popore să traiesc in armonie perfectă, pentru că numai contandu unul pe celu-alaltu potu să aiba impreuna unu venitoriu. Freacările continue nu ne vor duce nici odata la resultatul dorit. Ar fi tempul odată, ca magiarii să recunoscă acătă.

In faptă inse, ce vedem? — dorere, vedem că cu egoismul celu mai incarnat, impreunat cu superbia vana, perseverenția cu ore-care consecinție, a tractă pe poporele nemagiere ale Ugariei ca pe straini si dusmani. Altintre de unde s'ar poté splica furi'a nedumerita, d'a atacă unu dreptu alu Romaniloru dupa cel' alaltu, a li impedeacă ori ce progresu si a li amenintă cu nimicire totu institutiunile culturale?

Se scie ce s'a intemplatu cu gimnasialele slovace; so pote prevede ce se va intemplată acu si cu academ'a germană de aici, precum si aceea că ce spinu si in ochiul domnilorui gimnasiulu romanu din Brasovu, caruia necum să i se dă cătu de pucina subvențiune din partea statului, i oprescu chiar să primăasca elemosina din partea altoru binefațtori.

Cata ironia! Romanii 3 milioane, cari participă la tōte greutătile statului intoacema ca si ceialalți cetățeni, să n'aibă nici mangaiere, d'a poté primă unu ajutoriu strainu pentru înaintarea loru culturală, pe candu magiarii, 5 mill. pe cont'a a 7 mill. cetățenii de alte nationalități, potu spenda en diecile de mii pentru teatrele magiare si alte instituții din Budapesta!

Totu lucru fortatul nu poate avea durata. D'aceea tare ne dore de pasii neprecugjetati ai magiariloru. Au trecutu tempii cu domniarea pumnului si preponderantia fortelor materiali, nu se mai poate trage la indoieala. Apoi despre o precompunare magiară in privința *intelectuală*, absolut nu incapse nici o vorba. Gimnasiele si universitățile loru sunt numai pro forma. Profesorii, atâtă la gimnasia cătu si la universitățile loru sunt numai pro forma. Concédă-mi in fine „Caius cu ai sei“ să li dechiaru că de conduceatoriu nu m'am găratu, ba nici „conducatoriu de a două mana“ nu sum; apoi li mai dechiaru că eu fortele minciuni nici dependența facia de Dlu Cosma si facia de ori-si-cine si că astfelui si assertiunea că „suntu acestea fructe ale politicei urmate de Cosma“ — este totu asiă foră temeiua totu celelalte assertiuni ale lui „Caius cu ai sei“ — pentru că eu totu ce am facutu — de mi s'ar impută chiar de tradare națională, — am facutu in conștiința nedependenției si in urmarea convingerii mele. —

Paulu Popu
candid. de adv. —

afă de pericolosa statului. S' sciti pentru ce? — Pentru că prin ea nu se propune, că protoparintii nostri se tragă d'adreptulu din Asia, după cum se propune in cările populare traduse, la ordinul duii ministru, in limb'a germană si ruténă. De secur de cărtea duii prof. Moldovanu contineasă astfelii de doctrine, nu i s'ar se impută că cuprinde date si assertiuni gresite. Din contra ar fi fost recomandata cu caldura pentru tete scolele. Trad.)

Pe domnii ministri inse, cari pote prin astfelii de manevre ambla să-si castige simpatie poporului nemulțumite, ii rogă să se cugete că dlor, probabil — acușu vor locrimă pe ruinele Ierusalimului. Pentru că istoria universală este tribunul generalu si in politică sunt erori, cari inaintea scaunului judecătorescu alu provedintici se prefacu in crime. In urmă a acestora vine infiorătoria *Nemese*. —

Beiusi, in iuliu 1875.

In numerulu 43 alu „Albini“, a aparutu o corespondință din Beiusi, subsemnată de „Caius cu ai sei.“ In acea corespondință se scriu multe de tōte despre miscamintele electorale din acesta cercu; ci cele insirate acolo nu numai sunt intorse pe dosu, dar apoi si trase ca de peră pentru a inegră din adinsu si foră causa. — Peste totu acea corespondință malitiosa apare a fi mai multa o pasăchă si credu că ca atare se va fi privit la noi; de aceea eu nici n'asă fi respunsu, de nu se faceau unele reflexiuni din o parte foră a se constată peste totu aderatul, si prin asta a se re-infange intortocaturele si suciturele malitiose in tōte privințele. Ce a privit person'a duii Cosma, s'a respunsu adeca din asta parte, foră a se atinge celelalte assertiuni ne-săsece ce nu-lu privia pe dsa; de aceea me vedu constrinsu să reflectu si eu la unele paginile.

Se dice in acea corespondință, că „astadi fratii magari pe la noi se insufletiesc foră pentru Dnu Cosma, dar si o căta mica de romani sedusi de unu dnu candid. de adv. P. P.“ — Acelu P. P. candid. de adv. este subscrișorul.

Né-adereru este, că pentru dlu Cosma se insufletiesc numai magarii, că pe dsa l'au alesu de representante alegorii intregului cercu cu aclamatia, ér presiedintele partidei romane nationali din Beiusi a fost celu ce a provocat pe dlu Cosma să primescă candidatura, apoi acestu presiedinte este protopopulu romanu gr. cat. Augustin. Astălu. Din acestea se vede deci, că n'au fost lipsă să seducă eu pe cineva. Apoi chiar de acea si rogu pe Dlu „Caius cu ai sei“ să nu-si imparteasca cu mine sentimintele de simpatia, căci dechipărui, că de simpatia omenilor mintiuosi si cari seducă opinionea publică — nu am lipsă si nu-mi servesc spre onore.

Asemenea este neadereru, că eu am amblatu prin popor cu flamură magiară, precum si mintiune si aceea că eu asiă fi facutu aceea flamură. Pe dlu „Caius cu ai sei“ lu-dechipărui deci de calumniatoru pana candu numi va dovedi acestea. E dreptu inse că noi, mai multi cetățen

Varietati.

(E o levită domnește magiara în ceea ce urmărește să aibă un Buletinul guvernului magiaru nu aduce o ordinarime a ministrului magiaru de interne, prin care se opresc absolutu producțiunile artistilor și cantaretilor ambulanți, de către nu vor avea licentia generala pentru tără întreagă dela ministeriul de interne. — Pe cărui timpu nemții și magiarii aveau astfelii de actori săni artisti ambulanți printre popor, nimeni nu i-a venit prin minte a pune acelora pedește în producțiunile lor, în data cea polită locală li dă licentia; acum înse de cindu și cele alte naționalități, și intre ele și noi Romanii începemură a avea atari actori și cantareti ambulanți, și acești a pentru prețocerea și lumină ce facu începuta a placere poporului și a fi cauți și stimati de popor; dar d'alta parte se gazira omeni, cari ca preotul T. Militariu din Satulu-nu, nu se rusește a denunciată potestătii politice de periculosi statutui pre atari artisti, fresce — pentru d'ă se recomandă in gratia domnilor, pentru d'ă fi remunerati ca spioni, — de atunci guvernul parintesc se gandă și opri atari reprezentanți — foră licentia de susu, carea de buna semă nu se va căsiga usioru pe sém'a Romanilor! Eea urmările denunciatuinei miserabili, si inca din partea unui preot tocmai nou santită! —

(Despre alegerea de deputat în cercul San' Georgia, cõtul Toronto) ni se trămitu cete mai grele planșori asupra carturilor nostridin acele parti. Nise spune, că, intielegintă năstră din acele parti, este mai pește totu aruncata în brațele celui mai mare avu egoismu și de acea nu numai i lipsescori ce insufletire naționale, dar in nepăsarea sa de cauza poporului a ajunsu a face fora de cea mai pucină sfila totu geschäft-uri din ori ce afacere naționale! Acesta grea invinuire se springesce prin mai multe esemplu de pe tempul miscamintelor electorală si la fiecare casu ni se producă si personele. Asă ni se spune, că insisti unii fruntași de ai nostri — preotii, invetitorii, notari si antisti comunală — au fost cei ce ingăgăsi candidatu de neamă strainu, apoi se cerea la petioarele acestui-a censiundi-dânti, căci altu cum nu potu să-i ascură alegerea; dar mai alesu este caracteristic cum carturari de cei cu reverendi se dediosira pana a se face la chei tiranului candidatu si apoi chiar „nebuni de curte“ la ospetile corumpetorie a le acestui-a. Fresce că nu tota lumea e stricata, și asă ni se scrie, că unii cercera a paraliză actiunea cea nedemna a oménilor foră suflu, ce lucra contra poporului ce ii brașnește; dar pucini fura cei buni si de aceea nu potura impedește reul, decătu că tienura mare parte din poporu de parte de locurile demoralizatorii si lu-miscașa se abtinea dela urna. — A numi persone nu astănu cu cal de astă data din deosebite considerații; cei pecatosi se vor cunoște insisi si credemă că in curențu si-voi ca gresiel'a, căci uneltele mai iute ori mai tardiu, totu ajungu a fi lapdate de steptani. Atunci li se deschidu ochii. Dè Ddieu, că cătu de curențu să ajun a cei retaciți ai nostri să se convingă de calea gresita si să se retionea a lucru contra poporului ce-i susține; de nu s'ar destăptă ince mai tardiu, de cătu ce poporul si-va fi perdetu tota incredere facia de ei, căci atunci urma resbunarea acestui-a si ea este fôrta grea si sentită. —

(Multiamita si reconosciuntă publică) — exprime mult onoratului d. pretore Stefanu Antonescu, din Bogcea in Carasiu, locuitorul din Raffina Iosifu Ivanu, in trei privintie: Antain, pentru uman'a si — desi riguroș'a, dar pururi de dreptate inspirat'a portare a numitului d. pretore facia de poporu, de dupa care — de atât'a ani de cindu dlu pretore functionédia in acelui cercu, nici cindu nu s'a observat s'ie fie facetu deusnul coa mai mica diferență intre confessiuni său naționalități; de unde poporul do rondu astadi, cindu s'ie că curențu are s'ie perda pre acestu bunu si dreptu domnului seu cu anima lacrimanda de dorere vede apropiandu-se timpulu despartirii; — a dô'a, pentru cladirea prin sta ruinită sa a drumului de la Raffina la Boccea, prin care cladire, frumos'a si marea comună este scapata de ruina; căci comunicatiunea ci dupa cea mai mica plăia eră ingreunat, in cătu betii omeni, a cărou bunastare este conditunata chiar prin aceșta comunicatiune, trebuiau să-si omore vitele pentru a o susține; — a treia in particulariu, pentru marea gratia, ce dlu pretore Antonescu a arestatu susnumitului economu — cu ocasiunea cindu ardiendu-i acestui-a cas'a si tôte căte avea in ea, a remasă pe strate cu cinci copii — foră scutu si foră adaptostu, dlu pretore s'a pusă si de prin comunități-i-a adunatul prin colecto unu ajutoriu de 20 fl. cari bani tocmăi cindu lips'a i eră la culme, ii-a primitu prim nota riatalu local. De tôte aceste merito si ver tute, susnumitul economu Iosifu Ivanu din Raffina aducendu-si aminte in diu'a bucurie sale pentru ajutoriul ce i se mediloci, eu atâtua mai multu se tieue deitoru a-si exprime

multiamita si reconosciuntă in facia lumiei (- scriindu o cõla intréga, din carea noi es traseram essenti'a,) căci dlu pretore si deputatu dietale Stef. Antonescu — nici nu este coreligionariu cu densulu, de legea gr. catolică! — (Nota bene: asă se vede că in păr tile Boccei — urele confesionali tare departa pre omeni chiar și pre romani de romani, élu pretore Antonescu nu este molipsit de acestu mare peccatu!) —

Două precedentie ale francesului.

Cea ce redica pe francesu peste totu poporale, este mai nainte de tôte, spiritul lui, passiunea lui pentru arta.

Este sciu, că — precandu acilele invingetorie ale Franciei sbarau peste Europa si — chiar peste Egipet si Africa, invinge torii pana să-si aduca a minte d'ă jăsu tierele cu miliarde, cauta și luau si duceau la Paris tôte obiectele memorabili de arta!

Dar acela pasiune nu datădă numai de la revoluționea cea mare, ci de seculi; si de aci se deduce precelintă a gustului francesu peste poporă.

Ma — acestu gustu este o insusietate naturală a gîntei latine, ori pre unde se află ea respandita. Elu este totu d'o data o vertute frumosă si prețioasa, unde se ajunge a se afiramă în viță practica.

Hei — amăi romani dela Tisa si pan' la Marea-negă si pan' la polele Pindului, cindu veti ajunge ore voi, a desvoltă si realisă acela frumosă insusire naturală a Romanismului?!

Mai nouă este a dô'a excelente atribuții a francesului, carea se cuprinde — intendantă si manifestația de egalitate cătu mai generale.

Nici la unu poporu sub sôre acela insusire nu este atâtă de desvoltata si dejă atâtă de practicata, casă la francesu — special minte de la 1789 incöci. La Francesu acela este totu aruncata in brațele celui mai mare avu egoismu si de acea nu numai i lipsescori ce insufletire naționale, dar in nepăsarea sa de cauza poporului a ajunsu a face fora de cea mai pucină sfila totu geschäft-uri din ori ce afacere naționale! Acesta grea invinuire se springesce prin mai multe esemplu de pe

tempul miscamintelor electorală si la fiecare casu ni se producă si personele. Asă ni se spune, că insisti unii fruntași de ai nostri — preotii, invetitorii, notari si antisti comunală — au fost cei ce ingăgăsi candidatu de neamă strainu, apoi se cerea la petioarele acestui-a censiundi-dânti, căci altu cum nu potu să-i ascură alegerea; dar mai alesu este caracteristic cum carturari de cei cu reverendi se dediosira pana a se face la chei tiranului candidatu si apoi chiar „nebuni de curte“ la ospetile corumpetorie a le acestui-a. Fresce că nu tota lumea e stricata, și asă ni se scrie, că unii cercera a paraliză actiunea cea nedemna a oménilor foră suflu, ce lucra contra poporului ce ii brașnește; dar pucini fura cei buni si de aceea nu potura impedește reul, decătu că tienura mare parte din poporu de parte de locurile demoralizatorii si lu-miscașa se abtinea dela urna. — A numi persone nu astănu cu cal de astă data din deosebite considerații; cei pecatosi se vor cunoște insisi si credemă că in curențu si-voi ca gresiel'a, căci uneltele mai iute ori mai tardiu, totu ajungu a fi lapdate de steptani. Atunci li se deschidu ochii. Dè Ddieu, că cătu de curențu să ajun a cei retaciți ai nostri să se convingă de calea gresita si să se retionea a lucru contra poporului ce-i susține; de nu s'ar destăptă ince mai tardiu, de cătu ce poporul si-va fi perdetu tota incredere facia de ei, căci atunci urma resbunarea acestui-a si ea este fôrta grea si sentită. —

Audi Romane! Ore tu cindu vei avea acela consciuntă, — cindu te vei adoptera de acela tienuta si vertute — in cas'a ta, in patri'a ta, din căci si din colo de Carpati?!

Multiamita si provocationă!

Esprimendu-mi multiamita cea mai sincera cătu toti aceli preștimati domni si amici, cari din opusculul meu „Epistola deschisa“, au binevoită a primi inca in anul 1872 esemplaria de vendare, si mi-ai transisă dejă sumele incurse, — eu o cale rogă pre acel preșt. domni, dela cari inca nu am primitu banii, ca să binevoiescă a-mi transmită pretilu esemplarialor vendute, pana la 25 augustu an. c. facandu-mi totu atunciă cunoscutu numele si locuința domnilor cumpăraitori; era in casu, cindu nu ar fi putut vende primele esemplaria, să binevoiescă a mi-le retramite nefrancat, totu pana la terminul mai susu amentit.

Acum nu de multu, avendu nesci poleme in fõia ung. „Kelet“, intr'unu ciclu de articoli m'am nisuitu a descrie in scurtu o marea parte a gravaminelor noștre facia de legelatiunea si administratiunea patriei, si a dovedit cumca, de că Romanii suntu nemultamiti si de că ei facia de fratiunguri au trebuitu să adopție o tienuta reservată: astă provine chiar din acole pră destule motive ale nemultiamirei, era neci decum din cutari intentiuni rentăsi si inimice statului si poporului magiaru; căci romani altimbro forte bine sciu, cumca a stă intr-o bona intelegeră fratișescă, ar recere interesulu vital al ambelor acestor naționi.

Cu viua bucuria si adeverata recunoșciuntă am vediutu, că atatu „Telegrafulu Romanu“ in nrulu 13, cătu si „Albina“ in nrulu 10, apoi „Federatiunea“ in nril 15-16, si „Gazeta Transilvaniei“ in nril 17 a. c. au luate notitia despre articlii mei, si inca in nesci termini forte magulitori pentru mine si multu coversitorii de forte pucintelu merită ce pote lu-voru si avendu acei articoli modesti ai mei i-a apretiuitu cu o deoblegatoria bunavoință, ba cele două foi din urma ii-au si reprosu în traducere (desi pentru scurtimea tem-

pului, cu unele lacune, si mari gresiele — in traducere si in tiparul.) Primăsca deci pentru apreciarea binevoită toti preșt. domni Redactori multiamita mea cea mai caldurăsa.

Ei in interesulu causei am credutu a fi lucru dora nu foră de ore car. folosu, ca articolii memorati, scrisi in grava mare, după a coregeră si introgire să-i parescu in căteva sute de esemplaria intr'una brosura intitulată: „Egy jó ezéltzut román felszólalás,“ una parte cu una precuventare către cetătorii unguri, altă fară precuventare.

Avendu in a căte-va esemplaria nevendute din acela brosura, mi-ai libertate a provocă pre toti acel preșt. domni si frati, cari ar dori să cumpere, său n'ar pregetă a desface unele esemplaria din acela brosura cu unu prețu de 30 cr. plus porto postalu, — să binevoiescă a me insciuntă cu două trei sile, pentru ca să li potu servi.

Clusiu in 24 iuliu n. 1875.

Ladislau Vaida.

Invitat.

Conformu decisiunii din anul trecutu, a conferintie invetitorilor gr. or. romani din Cercurile alu Butenilor, B. Sebesiului si Dezna avendu a se tienă conferintă invetitoră de estimpu, cu inviore reciproca, in apidul Dezna:

Subscrisulu in contielegere cu On. D. Isidoru Popescu, presedintele conferintii, prin acela vinu a comunică, cumca terminul desfășut este pre 11 Augustu st. v. a. c. pre candu toti invetitorii din aticole cercuri: Buteni, B. Sebesi si Dezna, precum si toti aceia, cari doresc a luă parte la acea conferintă, deschisinitu domnii invetitorii din amintitele Cercuri, sunt invitati cu totu de adminisulu, a se prezenta in numeru cătu mai mare ca să pota luă la desbatere cătu mai multe obiecte, prescrise pentru scol'a poporala inferioră, precum si pentru sustinerea uniformității metodului didactic.

Buteni in 23 iuliu/4 augustu 1875.

Publicatiuni tacsabili.

Licitatiune!

Lucrul de lemnariu, (Zimmermann) la acoperirea bisericii gr. or. romane din Secusigiu (Székessút), in Banatu, cõt. Temesiului, acoperirea cu sindila, lungă de 25'5 metrii, lata de 14'5 metrii, — pe calea licitatiunei publice, ce se va tienă in facia locului in 15 augustu st. n. a. c. la 8 ore de demință, se va da acelu intreprinditoru carele va primi a-lu esecuta mai estinu. — Condituile se vor spune atunci.

Secusigiu in 1. augustu n. 1875.

Comitetul parochialu.

Concurs:

Nr. 735.
Se deschide concursu din partea Judeului cer-
calu administrativ a cercului Bocsea, pen-
tru împlinirea postului de Notariu de nou usi-
diatutu in comun'a Zsdoviu, comit Carasiului, cu
inceperea functiunei dela 1 Ianuarie 1876. —
prin alegere legală după intielesulu §-lui 83
din legea comunală, art. 18 din 1871, — spre
efectuarea actului de alegere se desfășură din
10 septembrie a. c. si timpul de 9 ore de
minția, la cancelarii a casei comunală in Zsdovi-
u. — Doritorii de a căsiga acestu postu se
poftescu, ca recursele loru bine instruite,
si proveyde cu documentele debuñitoase
spre adevărarea depunerei esamenuului nota-
riale, a calificatiunei — si a portarei morali,
pana in 8 septembrie a. c. se le substerne la
oficiul judeului cercului administrator in
Bocsea-montana, cu atâtă mai vîrtoșu, căci
recursele intrate mai tardiu nu se vor pot-
ea tienă si alegerea.

Emolumintele sunt: in bani gata 300 fl.
v. a. 2. jugere de pamant aratoriu; 1/2 ju-
geru de gradina estravilana; cartiru liberu
cu 1/2 jugeru de gradina pentru legumi; 10
orgi de lemn din cari este a se incalzi si
scol'a; 5 fl. pașchalu, si mai alte accidentii
casuinali.

Doritorii de a ocupă acestu postu, a-
si tramite recursele instruite cu totu docu-
mentele prescrise in statutulu org. si adre-
sate către comitetul parochialu, D-lui Pro-
topresbiteru Iacobu Popoviciu in Oravita.

Dela recurrenti se poftesc a documenta o calificatiunea pentru parohie de primă categoria.

Dsforou in 20 iuliu v. 1875.

Comitetul parochialu

in contielegere cu mine:

Vasiliu Popp mp.

protopresbiteru

Pentru vacanța parohie diu comun'a gr.
or. rom. Luncani, protopresbiteratul Fagetului.

Emolumintele acestei parohii sunt:

a) 32 jugere de pamant;

b) 31 metrete aust. de cucurudiu dela

62 de case;

c) in bani gata dela lucratorii de min-

anualminte 35 fl. v. a.

d) tacsele stolari usitate.

Doritorii de a ocupă acela parohie sunt avisati, recursele loru proveyde cu totu documentele prescrise de stat. nostru org. bisericescu, a-le adresă sindodului parochialu a le tramite comisariului consistoriale parohie telui Nicolau Popoviciu, adm. parech. si aces. consistoriale in Jupani p. u. Bozeur, pana la 15 augustu st. v. candu se va tienă alegerea.

Luncani, in 20 iuliu 1875.

Comitetul parochialu,

in co'tielegere cu:

Nicolau Popoviciu,

comisariu consistorialu.

Pentru ocuparea postului de Administratore pre langa preotului iubilat din Nicolintiu, Constantinu Pincu, in protopresbiteratul Panciovi, se publică concursu cu terminu pana in 31 augustu a. c. cal. vechiu, pre langa emolumintele urmatore:

a) diumatate din sesiunea parochială;

b) diumatate din biru si din venitul stolari.

Recentii, cari — voru dori a ocupă acesta postu, au a-si tramite recursele loro instruite amsuratură prescrise Statutului org. bis. si adresate către comitetul parochialu din Nicolintiu, — pră onoratului domnului protobrasb. tractualu Simeonu Dimitrieviciu in Panciovi Nicolintiu 20 iuliu 1875.

Comitetul parochialu,

In co'tielegere cu mine:

Sim. Dimitrieviciu, mp.